

ISABEL ROTS

Wereldlerarendag met power!

Heel belangrijk en vooral niet uit het oog verliezen: op 5 oktober is het Wereldlerarendag. In meer dan honderd landen. Dit jaar al voor de 23ste keer! Het doet deugd om op die dag een bedankje, attentie, compliment, kaartje ... te krijgen voor je inzet en je professionele engagement. Maar voor ons gaat wereldlerarendag over méér. Elk jaar zet Education International, de koepelorganisatie van onderwijsvakbonden waartoe ook het COV behoort, een thema in de kijker.

Dit jaar is het thema: "Teaching in freedom, empowering teachers". Het werkwoord 'to empower' blijft in het Nederlands meestal onvertaald. Het betekent: in staat stellen. Het heeft alles te maken met kracht (power) en met zeggenschap. Met het proces waarbij mensen of groepen meer invloed krijgen over gebeurtenissen en situaties die voor hen belangrijk zijn. Onderwijzen in vrijheid, leraren 'empoweren' gaat dus over leraren (meer) greep geven op hun eigen beroep en werkomgeving.

Onderwijs maakt vrij

Education International vraagt prioritaire aandacht voor leraren die door conflicten, gewelddadig extremisme, politieke zuiveringen ... hun leven riskeren om hun leerlingen een betere toekomst te bieden. Onderwijs maakt mensen weerbaar. Onderwijs maakt vrij. Niet iedereen vindt dat een goed idee. In veel te veel landen - denk maar aan Nigeria, Pakistan, de Filipijnen ... - leiden leraren een gevaarlijk bestaan. Dit mogen we nooit aanvaarden. Nergens!

Education International waarschuwt ook voor rigide externe verantwoordingsmechanismen en controle. Die ondermijnen de vrijheid om te onderwijzen en dus ook de status van het lerarenberoep. Een radicale vorm is het opleggen van 'scripted curricula': handleidingen die eruit zien als filmscripts waarin letterlijk ieder woord dat gezegd moet worden, iedere vraag, elke oefening ... voor de leraar voorgeschreven is. Minuut per minuut, les per les, schooljaar per schooljaar. In sommige landen de bittere werkelijkheid. Niet zo in Vlaanderen. Gelukkig maar! Toch moeten we, ook hier, waakzaam zijn voor een cultuur van invulboeken, eindtermen of leerplannen die je professionele autonomie als leraar sterk inperken. Hoe kan onderwijs vrij maken als leraren in een keurslijf zitten?

Vrij onderwijzen

5 oktober 2017 valt voor het COV midden in de inhoudelijke voorbereidingen van het COV-congres dat plaatsvindt in november 2018. Toeval of niet, het overkoepelend thema van ons congres is: Vrij onderwijzen. Belangrijke onderwerpen

Onderwijzen in vrijheid, leraren 'empoweren' betekent leraren meer greep geven op hun eigen beroep.

zijn: waardige arbeidsomstandigheden, professionele autonomie, collegialiteit en professionele ontwikkeling. Dit zijn ook kernbegrippen van Education International in haar campagne voor wereldlerarendag 2017. Zowel in het Vlaamse onderwijs als op internationaal niveau willen we zorg dragen voor de kwaliteit van het lerarenberoep. Dat gaat van veilige, gezonde en aantrekkelijke arbeidsomstandigheden tot professionele autonomie en pedagogische vrijheid. Laten we goed voor ogen houden: werkcondities zijn leercondities. Elk teamlid, in elke klas, in elke school heeft recht op de best mogelijke werkcondities. Enkel dan kunnen we het best mogelijke onderwijs geven aan een steeds diversere groep leerlingen in een steeds ingewikkeldere en sneller veranderende samenleving. Elke klas- en schoolcontext vraagt om een eigen invulling van de verwachtingen die de overheid stelt én van wat leerplanmakers aanreiken. Ook dat is vrij onderwijzen. Ook dat is empowerment. Als leraar ben je geen slaafse uitvoerder van programma's of handboeken die van hogerhand zijn opgelegd. Je hebt tijd en ruimte nodig om creatief te zijn en je persoonlijkheid in je werk te leggen. Aan die vrijheid mag nooit geraakt

worden. Je moet op een persoonlijke wijze, samen met col-

lega's invulling kunnen geven aan je onderwijsopdracht. Deze professionele ruimte is natuurlijk niet vrijblijvend of absoluut. Ze moet altijd ingevuld worden ten dienste van de breed vormende opdracht van onderwijs, vanuit een verantwoordelijkheid om mee vorm te geven aan een eigen pedagogisch project van de school. Alles wat jou daarvan afleidt, wat jou daarbij niet inspireert of motiveert, is onnodige ballast en hindert het vrij onderwijzen.

Leraren 'empoweren'

Als leraar heb je ruimte nodig om jezelf te zijn, om te werken op een manier die past bij je eigen kwaliteiten. Maar autonomie is geen synoniem van isolement. Als we als beroepsgroep (weer) meer greep willen op het beroep van leraar, slaat dit zowel op de collectieve als op de individuele aspecten. De twee versterken elkaar. Enkel dan kunnen leraren echt 'empoweren'.

Door als beroepsgroep zorg te dragen voor de kwaliteit van het leraarschap voorkomen we ongewenste bemoeienis van anderen. Zorg dragen voor het lerarenberoep, dat gaat over een kwaliteitsvolle lerarenopleiding. Over goed opgeleide leraren die goede beslissingen kunnen nemen. Een

verantwoordelijkheid die je niet enkel als individu maar ook samen als team opneemt. Het gaat over stabiele teams waar iedereen mee zorg draagt voor (nieuwe) collega's. Het gaat over échte tijd en ruimte voor schoolteams om samen meer leerkracht te ontwikkelen, om te overleggen, samen te werken en samen te leren. Het gaat over échte kansen om je professioneel te blijven ontwikkelen, om nog beter te worden in wat je doet. Om meesterschap te verwerven over theoretische kaders en die te verbinden met je praktijkkennis. Ook dat is vrij onderwijzen. Ook dat is empowerment. Zonder die kansen op professionele ontwikkeling word je als leraar steeds meer afhankelijk van anderen, zogenaamde experts.

De kracht van onderwijzen

Op 5 oktober vieren we leraren, vieren we jou. Omdat zonder jouw engagement het onderwijs zijn rol niet zou kunnen vervullen. Onderwijs en opvoeding vormen de basis van alle duurzame groei, van alle sociale vooruitgang en van alle democratische ontwikkeling. Onderwijs is meer dan kennis doorgeven en vaardigheden ontwikkelen. Als leraar geef je les én levensles. Scholen zijn vrijplaatsen waar je als leraar vanuit je professionele kracht aan leerlingen voorleeft wie we zijn als mens en hoe we in de wereld (kunnen) staan. Die kracht moeten we blijvend koesteren. Fijne feestdag, leraren overal! ■

